

Anadan olmasının 136-cı ildönümü tamam olan Yusif Vəzir Çəmən-zəminlinin yaradıcılığı bu gün də öz aktuallığını qoruyub saxlayır.

Yusif Vəzir Çəmən-zəminli 1887-ci il sentyabrın 12-də Şuşa şəhərində anadan olub. Yusif Vəzirin atası Məşədi Mirbaba Mirabdulla oğlu Vəzirov Şuşa bəylərindən biri idi. Yusif Vəzirin daşdığı Vəzirov soyadı XVIII əsr Qarabağ hökmdarı İbrahimxəlil xanın nüfuzlu vəzirlərindən biri olan Mirzə Əliməmmədəğanın tutduğu vəzir vəzifəsinə bağlı olaraq nəsildən-nəslə keçib.

İlk təhsilini Şuşada "Kar Xəlifə" lə-qəbi ilə tanınan Molla Mehdi-nin məktəbində alıb. 1896-cı ildə Şuşa realnı məktəbinə daxil olub. Bu məktəbdə təhsilini rus dilində aldığı üçün 1904-cü ildə həyatından şikayət tərzində yazılmış "Jaloba" adlı ilk şeirini yazıb. Həmin illərdə əmisi oğlu və dostu Mirhəsən Vəzirovlə birlikdə rus dilində "Fokusnik" adlı aylıq yumoristik jurnal çıxarıb.

Şuşada baş verən erməni-müsəlman toqquşmaları nəticəsində məktəbi tərk etməyə məcbur olan Yusif Vəzir təhsilini davam etdirmək üçün Bakıya gedib. 1910-cu ildə Bakı realnı məktəbini bitirən gənc yazıçı Kiyev şəhərindəki Müqəddəs Vladimir adına İmperator Universitetinin hüquq fakültəsinə daxil olub. Bu dövrlərdə Yusif Vəzir uşaqlar üçün yazdığı və əsasını xalq nağıllarından götürdüyü

Görkəmli yazıçı Yusif Vəzir Çəmən-zəminlinin doğum günüdür

məşhur "Məlik Məmməd" nağılını qələmə alıb.

Əsərlərini "Bədbəxt", "Haqq tərəfdarı", "Müsavi", "Stradayuşiy", "Sərsəm" və başqa təxəllüslərlə yazan Yusif Vəzirin ən tanınmış təxəllüsü "Çəmən-zəminlidir". O, bu təxəllüsdən 1911-ci ildən istifadə etməyə başlayıb və bu adla tanınıb.

Çəmən-zəminli Kiyev şəhərində 1912-ci ildə "Yeddi hekayə", 1913-cü ildə isə "Həyat səhifələri" adlı kitablarını çap etdirib. Bundan başqa, Ukraynada "Arvadlarımızın halı", "Qanlı göz yaşları", "Ana və analıq" kitabları da işiq üzü görüb.

O, Ukraynada təhsil alan azərbaycanlı tələbələri ilə birgə "Müsavət"ın Kiyev şöbəsini qurub. Azərbaycan Demokratik Cümhuriyyəti tərəfindən Yusif Vəzir Ukraynada diplomatik nümayəndə təyin edilib.

Yusif Vəzir həmin dövrdə "Azərbaycanın Muxtariyyəti" və "Biz kimik və istədiyimiz nədir?" kitablarını çap etdirib. Daha sonra Nəsim bəy Yusifbəylinin təklifi ilə 1919-cu ildə səfir kimi İstanbul şəhərinə göndərilib. O, İstanbulda diplomatik fəaliyyətlə yanaşı, öz ədəbi yaradıcılığını da davam

etdirir. "Azərbaycan ədəbiyyatına bir nəzər", "Tarixi-coğrafi və iqtisadi Azərbaycan" adlı kitablarını yazıb.

Yusif Vəzir "Bakı işçisi" nəşriyyatında şöbə redaktoru, daha sonra Dövlət Plan Komitəsinin ictimai-mədəni bölməsində ixtisası üzrə vəkil işləyib, Azərbaycan Dövlət Universitetinin şərşünaslıq fakültəsində, müxtəlif institutlarda rus dilindən dərs deyib.

1937-ci ildə o, Azərbaycan Yazıçı-lar İttifaqının üzvlüyündən çıxarılıb.

1938-ci ildə Yusif Vəzir Özbəkistan SSR-nin Urgənc şəhərindəki Pedaqoji İnstitutda baş müəllim və eyni zamanda, institut kitabxanasına müdir təyin olunub. 1940-cı il yanvarın 25-də həbs edilərək Bakıya gətirilib. Altı aya yaxın Keşlə qəsəbəsindəki həbsxanada saxlanıldıqdan sonra 1940-cı ilin iyulun 3-də Nijni Novqorod vilayətindəki həbs düşərgəsinə göndərilib. Yusif Vəzir Çəmən-zəminli 1943-cü il yanvarın 3-də dustaq olduğu həbs düşərgəsində vəfat edib və Betluqa çayının sahilindəki qəbiristanlıqda dəfn olunub.

O, "İki od arasında", "Qızlar bulağı", "Soyuq öpüş", "Bir cavanın dəftəri",

"Gündəliklər", "Qanlı göz yaşları", "Xanın qəzəbi", "Zeynal bəy", "Son bahar", "Üç gecə" əsərləri xüsusilə məşhurdur.

1956-cı ildə bir çox digər repressiya qurbanları kimi Yusif Vəzirə də bərrət verilib.

Azertac